

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.
—
Ціна
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

У Нитаю, у пристані Пінг-Конг, комуніст уона китайського генерала Ханг-Шанг-Линга, відомого ворога озброєного руху

w wyd. 4 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zatem wydaje się, że nakaz odpowiedzialności redaktorowi tego czasopisma, by ostrzec i omówić umieszczenie bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykanie tego nakazu podlega za sobą następstwa przewidziane w § 2 ust. 2, druk. z. 1. XII. 1962 Dz. p. p. Nr. 6 z 1963 t. j. a. sądzę, że za przekroczenie są grzywnę od 500 zł. p. lubo data 8 grudnia 1963 r. Mawli.

З українського Закарпаття.

За вирішення граници з Румунією —
Нові осели й селятери.

Ужгород, 3. грудня 1925.

На днях велися в Букарешті переговори у справі вирішення граници Закарпаття з Румунією. Українське населення ллюва ним патріотичне, бо сумний досвід навчив його, що всякі такі переговори кінчатся кожним разом новим обкріпленням і так уже в усіх боків обкріпленої автономної території Закарпаття. Не досить, що ще при установах автономної території 1920 р. віддано величезну полосу краю на поталу Словакам з одного й Румунам з другого боку, що вже двома наворотами придучано поодинокі українські оселі до Словакиї — тепер мають ще й граници з Румунією вирішати коштом Закарпаття.

Справа вирішення цієї граници гетьня здала. Велику агітацію розвели в тому напрямі Румуни, що бажать прилучення цілої Мараморошини, в якій є кілька румунських осель. У зв'язку з теперішніми переговорами пушено на Закарпатті вістку, що минулого тижня Сигіт був ілюмінований для виявлення радості з приводу прилучення до нього цілої Мараморошини, а румунські газети подають, що Чехословаччина згодилася відступити Мараморош Румунії в заміну за вільну пристань (Констанцу) на побережжю Чорного моря. Справа очевидно ще не вирішена, але для нас є поважна причина бити в давін тривоги, бо Мараморошина чисто українська земля.

Українські пограничні села по чеських боці нарікають здала на те, що мають великі шкоди й неадекватності через невідповідне проведення граници, яка перерізала села й хутори, відірвала господарів від загороди й поля, вірних від церкви, дітей від школи, унеможливила там всяку господарську й культурну працю. При тому ще й оумунські власті поводяться з нашими людьми не по людські, а по варварські. Якби тепер прилучили Мараморош до Румунії, чекав би його такий „рай“, як усіх Українців під румунським постолом. Тому ціле населення Закарпаття повинно не тільки протестувати проти торгування українською землею пра-

ПУРУС

незалежності
плати
до вугля

вительствами чеським і румунським, але й домагатися енергично такого вирішення граници, щоб українські села зі столицею Сиготом, які тепер по румунським боці, понесено назад до автономної території. Таку акцію повинні започаткувати в першу чергу новозібрані послы й сенатори. Український нарід ніколи не зречеться своїх слухних прав до Сиготу і його околиці.

Заступництво Закарпаття у Празі на дальших п'ять літ представляється після оконченого обчислення так: А. Волошин (христ.-народна партія), Я. Нечас (соц. дем.), І. Куртяк (автономна земельська партія), д-р А. Гагатко (нац. соц.), д-р А. Корлат (мадярско-німецький блок), д-р А. Штефан і д-р Ф. Кралік (республіканська земельська (аграрна) партія), І. Мондок, д-р І. Гаті і Сидоряк (комуністи). Огже разом 10 послів до сойму, з яких комуністи, Корлат і Куртяк належать до опозиції. (На місце Корлата увійде до сойму мабуть д-р Г. Бако, адвокат з Берегова, бо Корлат не має чехословацького громадянства). Сенаторів матиме Закарпаття тільки трьох: Боднара і Решука (комуністи) і Егрія (мадяр. блок). Всі три — опозиціоністи.

Відчити з українознавства.

Наукове Товариство ім. Шевченка задумало дати в біжучому році ряд відчитів з українознавства, а саме з історії українського письменства і мови, з історії, географії, антропології, геології та мистецтва України, а побіч цього із словянознавства. Прелегантами будуть: Д-р К. Студинський, д-р І. Свеніцький, д-р М. Кордуба, д-р І. Раковський, д-р І. Крип'якевич, проф. М. Возняк, проф. І. Огієнко і Юрій Поліський. Перший відчит був намічений на суботу, дня 12. грудня ц. р. Однак з огляду на те, що дотепер не наспів дозвіл адміністративної влади, відчити пічнуться в найближчому тижні.

ЗА СИЛУ СОНЦЯ.

Сила сонця? Так, так, вона справді безмежна! Вчені обчислюють, що це могутнє джерело тепла й світла висилає своїми проміннями у всесвітній простір кожної секунди чотири мільйони тон своєї сили. Це така сила, що колиб всі проміння сонця, замість розійтись по цілому всесвітньому просторі, звернулись тільки на одну нашу землю, то ця наша нещасна планета в одну мить розірвалась би до червоного жару й негайно перемінилась би в газоповинну гарячу масу. Ну, щастя, що ці, стільки разів усіма поетами оспівані, сліпучі проміння сонця розсіваються рівномірно по цілому всесвіті, бо колиб не те, то пришлося би марно загинути, не далавши наслідків багатонадійної конференції в Льюкарно. Але й цей маленький жмуток сонячного проміння, який доходить до нашої землі, має велитенську силу. Знов обчислено (ах чогож то вже не обчислюють ці вчені!), що колиб ш всі проміння сонця, що розсіваються скрізь по поверхні нашої землі, впали тільки на одно наше українське, себто Чорне море, то воно вмість закипілоб і негайно випарувало так, що ми — мов Ізраїль через Червоне море — могли перейти сухою ногою із Одеси або, коли хочете з Криму до Синопи чи Трапезунту, на догодежному березі Малої Азії.

Така могутня сила нашого сонця! Ця сила огріває поверхню нашої планети і робить її можливою для життя всіх живих створінь; вона витворює в рослинах з води й вугілля живу матерію, білковину або плязку і тим самим уможливає, безпосередньо або посередньо, життя звірів і людей; нерівномірним огріванням поверхні землі й повітря, вона спричинює повстання вітрів, від найніжнішого леготу до найсильнішої бурі; вона вікні спричинює круження води у природі, перемінюючи велитенські кількості води в пару, яка хмарами переноситься з місця на місце та вікні повертає у виді роси, дощу або снігу на землю, спричинюючи повстання джерел, а яких знову утворюються потічки, ріки й моря. Огтак, колиб сонце перестало світити, або колиб його проміння перестало доходити до нашої планети, тоді вона швидко остигла би цілком, вся вода замінилася би в тверду ледяну скалу, всі рослини, звірята й люде винули би, а наша земля перемінилася би в зимну, мертаву брилу... Справді, все життя на землі, а тим самим життя цілого людства, враз із його цілою культурою й цивілізацією, всецільно залежне від сили могутнього сонця!

Однак на всю цю велитенську працю, яку доконує сонце на поверхні нашої землі, зуживається тільки малесенька частинка його сили; роза гни вона працює марно, без ніякого значіння для чоловіка. Схотити цю могутню силу

З українського життя в Америці.

Стрілецька організація.

Філадельфія, 22. листопада 1925.

Він двох літ згадувано в Америці про організацію стрільців з Української Армії, та шойно в останніх місяцях організовано першій Стрілецькій Гурток у Філадельфії. Проти кроки у праці Стрілецького Гуртка вказали, що така організація потрібна. З листів, які приходять до організації від стрільців, розкритих по всіх установах американської землі, виходить, що у всіх було одно бажання: об'єднатися, порозумітися та з новою силою взятися до праці на народньому полі. Серед тяжких відносин еміграційного життя і деякі стрільці почали вже попадати в анекдот, а бачучи загальну невдачу, відсувались від народньої роботи. Тому, почувши стрілецький поклик, вони віджили. В них прийшла ноза охота до праці в стрілецькому гурті. А яке це життя, про це найкраще може свідчити оклик одного стрільця по зборах Філадельфійського Гуртка: Ії Богу, чоловік знову відживає серед старої „братії“. Не тільки це. Коли збори назначено на годину 7, прибули всі просто з праці, щоб лиш не спізнитися на сходини. І перший раз за мого перебування в Америці збори зачалися точно в означений час.

Стрілецька організація стрінулася з милим привітом не тільки серед стрільців, але взагалі серед нашої американської імїграції. З огляду на поширення організації прийнято такі організаційні постанови: В місцевості, де найдеться найменше 5 стрільців, має оснуватися Стрілецький Гурток, який стоїтиме в зв'язку з філадельфійським Гуртком. Стрільці, що живуть поодинокі, є просто членами Гуртка в Філадельфії і до нього платять свою членську вкладку; всі учасники було понад п'ятсот. Віне скликано заходами адвоката д-ра Володимира Бемка. Відкрив його короткого промовою адвокат д-р М. Хайло Західний. До президії обрано д-ра Михайла Західного як президента, а Романа Береста, пароху в Бішкві, Романа Глушка, господаря з Лапшина як його заступників. Секретаріатом студент університету Богдан Елюк.

Реферат про земельну реформу виступив п. Володимир Целявич, генеральний секретар УНДО.

В дискусії забирали гоморі: п. Іван Герасимович зі Львола, д-р Західний у справі закупки акцій Земельного Банку і в справі „Сільського Господаря“, п. Олександр Замозак з Березня у справі об'єднання в „Дністрі“, п. Ієгоров Березовський з Березня у справі сільської кооперації. Господар Роман Глушко з Лапшина вказав на потребу організації селянства.

Ухвалено відомі резолюції в справі земельної реформи, рішено допомогти „Дній Школі“, Заєцькому Банку, „Дній

зацінці справ та для відповіді стоїлеша на всі біжучі питання нашого національного життя. Гурток звеонується огже з покликом до всіх стрільців, щоб негайно голосили свій вступ до Гуртка й рівночасно висказували свою думку про потребу скликання візду. Філадельфійський Гурток рішив, що найкраще було би скликати візд в кінцем місяця лютого або березня, та до цього часу перевести повну стрілецьку організацію. Колиб однак не інші гуртки бажали візду скорше, то його скличеться після бажання загалу. Крім того Гурток рішив дати аматорську виставу на дохід українських інвалідів у краю, відсвяткувати урочиство дань злихи всіх українських земель (22. січня) разом з Січовою Організацією і спільними силами всіх українських філадельфійських товариств, висипати на бажання гуртків своїх референтів, що говоритимуть про наші визвольні амагання, і вікні візвати всіх стрільців, щоб навізували амагання зі своїми товаришами в старому краю і передавали до Гуртка всі цікавіші вістки, які від них одержать.

За рідну землю.

Економічне віче в Березнах.

Березани, дня 3. грудня 1925.

В понеділок, дня 30. листопада ц. р. відбулося в Березнах велике віче в економічних справах, зокрема в справі законопроекту про земельну реформу. На оглядаються на сніжну заметіль, являлись відпоручники всіх сіл березанського повіту; всіх учасників було понад п'ятсот. Віче скликано заходами адвоката д-ра Володимира Бемка. Відкрив його короткого промовою адвокат д-р М. Хайло Західний. До президії обрано д-ра Михайла Західного як президента, а Романа Береста, пароху в Бішкві, Романа Глушка, господаря з Лапшина як його заступників. Секретаріатом студент університету Богдан Елюк.

Реферат про земельну реформу виступив п. Володимир Целявич, генеральний секретар УНДО.

В дискусії забирали гоморі: п. Іван Герасимович зі Львола, д-р Західний у справі закупки акцій Земельного Банку і в справі „Сільського Господаря“, п. Олександр Замозак з Березня у справі об'єднання в „Дністрі“, п. Ієгоров Березовський з Березня у справі сільської кооперації. Господар Роман Глушко з Лапшина вказав на потребу організації селянства.

Ухвалено відомі резолюції в справі земельної реформи, рішено допомогти „Дній Школі“, Заєцькому Банку, „Дній

сонця, звернути її там де слід та ужити на добро і щастя людства, це одна із тих великих мрій, які створила нинішня наука. Цю велику мрію леляли у своїй душі найбільші знавці й дослідники законів природи, починаючи вже від безсмертного Архімеда, що, як кажуть, хотів при допоміж проміння сонця спалити флоту хижих на західників Римлян, аж до Михайла Різдвянського, цього великого українського вченого, який на основі своїх глибоких студій доходить до розв'язки цього многоважного питання, однак, як це звичайно буває, зустрічається із незрозумінням та недовірою посеред своїх товаришів та цілої суспільності. Та наш вчений, переконаний у слушність своєї справи, стає сміло до важкої боротьби за силу сонця, своїм розумом і завзяттям та по багатьох пригодах вікні побіджує, стаючи добродієм своєї дорожжю України і цілого культурного людства. Не знаєте нічого про це або може не вірите цьому? Так прочитайте оповідання д-ра Миколи Чайківського: „За силу Сонця!“ Це найновіше оповідання нашого відомого вченого і популяризатора належить до найгарніших праць цього рода не тільки в нашій, але й заграничній літературі. Написана вона з таким талантом і знанням, що читач зразу захоплюється нею, читає без передиски до кінця і, прочитавши до кінця, мимоволі ставить собі питання: „Чи це мрія, чи правда?“. І мимовіть читач повертає нагодовну каргу та, про-

читавши там виразно, що це: „Оповідання з недалекого майбутнього“, переконується, що це все була мрія, вичумане оповідання, але написане з мистецьким талантом.

Варієть оповідання збільшують ще прагарні малюнки нашого знаменитого мистця Петра Холодного, які одні змушують нас задержатись при читанні, щоб не подивитись правдивий аотизм і мистецьке виконання. Задля цього згадане оповідання прочитає певно кожний з великим вдоволенням. Та вона є також цінним вкладом у нашу літературу для достоянності молоді. В нинішніх часах тріофру брутальної сили й некультурності, в часах доцільного спинозання нашій молоді від джерел науки й культури, коли свідомо, чужий і своїм, вполюється в нашу молоді майбутнього науки, книжечка: „За силу Сонця“ переконує молодого читача, що є питання науковий, який розв'язка скриває в собі ушасливлення цілого людства, що таким ідеям характерна, освічена людина повинна посвятити своє життя, а що найважливіше то те, що культурною працею для свого рідного народу приносимо рівночасно правдиву користь і шлий культурний людськості. Чарою це й згадана праця має велику виховну вартість.

Справді, „За силу Сонця“ це гарна поживочна і ідейна книжечка і повинна знайтися обов'язково в маленькій книгозбірні нашої достоянності молоді, як дівач, так і хлопч.

